

A Down Alapítvány etikai kódexe®

logo

Készítette:

Dr. Gruiz Katalin

Felülvizsgálta, kiegészítette:

Down Alapítvány vezetősége

1997-98

Ez az Etikai Kódex a Down Alapítvány segítői, gondozói, foglalkoztatói és egyéb szakemberei számára készült. A szabályokat elsősorban az Átmeneti Otthonban és a Lakóotthonokban élő emberekkel végzett munkánkhoz kapcsolódva hoztuk létre, de betartásukat általános etikai normaként is elvárjuk mindenkitől.

Alapelvek

- A1. Az értelmileg sérült ember teljes értékű és jogú embernek tekintendő!
- A2. Az értelmi sérült embert mindenki máshoz hasonló emberi jogok illetnek meg, tehát joga van magánéletre, önkifejezésre, saját döntéseinek meghozatalára és önnön akarata megvalósítására, ezt számára biztosítanunk kell!
- A3. Csak annyi segítséget adjunk, amennyire okvetlen szüksége van sérültsége miatt, ne cselekedjünk helyette, hanem segítjük hozzá az önálló cselekvéshez!
- A4. Intézményi szolgáltatásokat igénybevevő kliensnek lehetőleg legyen személyes gondozója, barátja, pótapja, pótanja, testvére, mentora, személyi kísérelője, életkortól, igénytől függően.
- A5. Mindig legyen kihez fordulnia, ne érezze magát elszigeteltnek.
- A6. Ha elbizonytalanodunk, vagy ellenőrizni akarjuk döntésünk helyességét, gondoljunk arra, hogy ha a mi nem fogyatékos gyerekünk lenne, hogyan járnánk el. És tegyük úgy!
- A7. Ha az a probléma, hogy egy-egy különleges esetben, nem tudunk a kliensnek megfelelő körülményeket, bánásmódot biztosítani, ha úgy érezzük, hogy egy nehezebb eset lehetné tenni a többiek ellátását, gondoljuk át az esetet úgy, hogy a problémás sérült ember helyébe saját gyermekünket helyettesítjük. Ha ekkor sem sikerül világos megoldást találnunk, konzultáljunk meg az esetet a kollégákkal, vagy szupervizorral.
- A8. Az értelmi fogyatékos személyről dehonesztáló dolgot mondani egymásnak, vagy a szülőnek tilos! Az Otthonba, mint idegen helyre először bekerülő értelmi sérült ember viselkedéséből nem lehet mélyreható következtetésekre jutni!
- A9. Hozzunk szabályokat, és azokat konzekvensen tartassuk be mind a sérült kliensekkel, mind a nem sérült munkatársakkal! A spontán kialakult szabályokat is rögzítsük!
- A10. A sérültek ellátásában biztosítsunk magas színvonalat, legyünk igényesek, mind magunkat, mind munkatársainkat, mind pedig a munkaeszközöket, a felszerelést, a módszereket tekintve!

Viselkedés az értelmileg sérült emberrel

- V1. A felnőttet ne kezeljük gyermekként!
- V2. Sose legyintsünk, hogy neki „úgy is jó”; azt minősítsük számára jónak, megfelelőnek, amit a magunk számára is jónak tartanánk!
- V3. Szeretetünk kifejezésében is törekedjünk a sérült személynek kora és neme szerint járó kifejezésmódra, mely nem különbözhet a mi kultúránkban szokásos, hagyományos, megszokott kifejezés-módoktól.
- V4. Ne hozzuk a sérültet kellemetlen helyzetbe magunk és idegenek előtt!
- V5. Tanítsuk, szoktassuk úgy, hogy viselkedése az Otthonon kívül is elfogadható legyen!
- V6. Ne rivalizáljunk az értelmi fogyatékos kliensekkel! Nem kell bizonyítanunk, hogy mi okosabbak vagyunk!
- V7. Ne „menjen az idegeinkre”, mert ehhez általában nincs jogunk.
- V8. Tanuljuk meg az illetlen, szokatlan, furcsa közeledéseket kezelni, például, ha egy kliensünk közli, hogy szeret, és feleségül akar venni, akkor ne vigyorogjunk bambán, ezzel a sérült embert is bizonytalanságban hagyva, hanem legyen kész válaszunk: például, hogy nekünk már férjünk és gyerekeink vannak.
- V9. Az extrém viselkedésformákat ne erősítsük, inkább nyesegezzük, gondoljunk arra, hogy ami az Otthonokban csak „vicces”, az a villamoson kellemetlen, vagy botrányos lehet.
- V10. A sérült ember úgy éljen, tisztálkodjon, egyen, szórakozzon az alapítvány intézményeiben, ahogy mindenki más számára is elfogadható lenne. Ne egye kanállal a rántott húst, ne kapja ugyanabból a tányérból a főzeléket, mint amiből a levest ette, ne nyissunk be a fürdőszobába, ha fürdik, vagy más intim szükségletét végzi.

Kommunikáció az értelmileg sérült emberrel, emberről

- K1. Az értelmileg sérült embert életkorának megfelelően szólítsuk, tegezzük vagy magázuk.
- K2. Ne beszéljünk előtte harmadik személyben, róla.
- K3. Ha jelen van, és róla beszélünk, azt úgy tegyük, hogy ő is értse! Virágnyelv vagy suttozás nem megengedhető! Ha nem akarjuk, hogy hallja, beszéljük meg később, amikor ő már nincs ott, esetmegbeszéléseken.
- K3. Várjuk ki, amíg elmondja, amit szeretne, ha lassú is!
- K4. Ne válaszoljunk helyette egy harmadik személy által feltett kérdésre!
- K5. Ne nevéssük ki a sérült embert, hacsak nem viccel!
- K6. Kerüljük a következő kifejezéseket: szellemi fogyatékos, mongol idióta, „gyerek”, „ezek az emberek”. Általános értelemben használhatjuk az *értelmi fogyatékos* vagy az *értelmi sérült, intellektuálisan sérült, értelmileg akadályozott, tanulásban akadályozott, tanulási nehézséggel, problémával küzdő* jelzőket, állapottól függően. Ha lehet pozitívan fogalmazzunk: *lassabban tanul, segítséggel olvas*, stb.
- Szolgáltatásainkkal kapcsolatban használhatjuk, a kliens, a gondozott, a lakó, a napközis, a dolgozó, a sportoló, a kézműves, általában a funkcionális szerepkört hangsúlyozó kifejezéseket. Ha nem általában beszélünk, akkor mindenkit a saját nevéen említsünk. A jelenlévőket mindig a nevükön említsük, vagy szólítsuk!

A szakember viszonya a szülőhöz

- S1. Az értelmi sérült gyermek, vagy felnőtt családja úgy fogadandó el, ahogy van!
- S2. Az értelmi sérült gondozottnak és családjának kitárgyalása, kipletykálása egymás között, szigorúan tilos!
- S3. Az egyes projektek és intézmények szabályzatában rögzíteni kell, hogy ki tájékoztathatja a szülőt. A szülőnek adott beszámolóban a gyermek pozitív megnyilvánulásaira fektessük a hangsúlyt! Az egyszeri, nem ismétlődő esetekről, inadekvát viselkedésről, kisebb kellemetlenségekről, apró balesetről nem kell a szülőt tájékoztatni!
- S4. A szülőt tájékoztatni kell az intézményben tartózkodás során fellépett betegségről, komolyabb, maradandó eredménnyel járó esetekről! A sérült személy alaposabb megismerése után tapasztalt és esetleg korrigálhatónak ítélt rendellenességekről, szakemberrel, vagy szupervizorral való konzultáció mellett, a szülővel is beszélni kell!
- S5. A szülő felelősségre vonása a tőle elszakadt gyermek viselkedése miatt nem megengedhető!